

TOEPASSINGEN VAN EUGENETIEK

DOOR

C. J. WIJNAENDTS FRANCKEN.

Wellicht zullen eerst onze achterkleinkinderen zich er een voorstelling van kunnen maken, hoezeer door de leer van de erfelijkheidsverschijnselen en van de selectie, die nu nog in haar allereerste kinderschoenen staat, ook onze ethische denkbeelden, ook onze levensbeschouwing zullen worden veranderd.

Prof. J. BOEKE.

De natuur streeft naar eene elimineering der zwakken, onze maatschappij daarentegen naar hunne bescherming en instandhouding met verwaarloozing en tegenwerking van het groote beginsel der selectie, hetwelk de krachtigen doet overleven en zich verder voortplanten.

Van nature is ook bij den mensch het sexueel instinkt wel gericht op schoonheid, gezondheid en krachtigen bouw van lichaam om daarmee in gunstigen zin werkzaam te zijn ten bate van het gehalte van komende geslachten. Maar in onze maatschappij zijn daarnevens zóóvele andere mede inwerkende factoren gekomen en heeft de strijd om het bestaan een zóóveel samengestelder karakter aangenomen, dat de eerstgenoemde factoren in de praktijk voor een groot deel wegvallen om vervangen te worden door andere, biologisch minder wenschelijke. Om allerlei buiten de natuur liggende redenen b.v. vinden weinig aantrekkelijke of gebrekkige meisjes dikwijls echtgenooten, terwijl zoovele gezonde en voor huwelijk en kindervoortbrenging bij uitstek geschikte vrouwen ongehuwd blijven. In plaats van eene functie te blijven, bekwaam een krachtig nageslacht voort te brengen, is het huwelijk voor een groot deel geworden tot eene maatschappelijke aangelegenheid, bij welke de instinctieve drijfveeren op den achtergrond treden om vervangen te worden door geheel daarbuiten gelegen overwegingen. Met de waarschijnlijke

qualiteit van het nakroost wordt daarbij weinig rekening gehouden; en al is ook het lot der ouders zelve er in hooge mate bij betrokken, men schijnt zich daarover weinig te bekommeren en te dien opzichte te leven in eene optimistische zorgeloosheid, totdat men te laat door schade en schande is wijs geworden.

Voor de belangen van het individu wordt ijverig zorg gedragen, maar voor het lot van de soort heeft men weinig aandacht. De selectie, welke bij onbeschaafde volkeren nog een groote rol speelt, valt bij hoogere beschaving voor een groot deel weg, ja wordt daar veelal vervangen door eene contra-selectie. Want meer en meer worden de zwakken, gebrekkigen en minderwaardigen, ook die in verstandelijk en moreel opzicht, beschermd en onttrokken aan den strijd om 't bestaan, die anders hun aantal zou vermogen te beperken.

Maar de maatschappij heeft zoowel het recht als de plicht de onbeperkte voortbrenging van minderwaardigen tegen te gaan. Zoo niet, dan vraagt men zich af waartoe dan ten slotte dient dat eendeloos streven der menschheid, indien het niet is om de geluksmogelijkheden van toekomstige geslachten te bevorderen. Al wil men het thans nog niet inzien, eenmaal zal, naar wij hopen, de tijd aanbreken, dat men het onredelijke en rampzalige er van gaat inzien, allerlei ziekelijke aanleg ongestoord door overerving te doen voortwoekeren en zich te laten uitbreiden. Alsdan zal men het niet meer dan begrijpelijk vinden, dat men aan het huwelijk zekere wettelijke voorwaarden is gaan verbinden van fysieke geschiktheid, die een gezond en krachtig nageslacht waarborgen. Maar tot dusverre weigert men stelselmatig uit de uitkomsten van eeuwenlange ervaring bij planten- en dierfokkers nut te trekken ook voor het menschelijk geslacht, alsof dit onttrokken ware aan dezelfde natuurlijke wetten en daarboven verheven.

Ten opzichte van belasting, dienstplicht, monogamie en zoovele andere instellingen meer, die in ons geheele leven ingrijpen, laten wij ons door de gemeenschap de wet stellen en dwangmaatregelen opleggen. Maar dan is ook niet te zien, waarom daarnevens zekere huwelijksverbodsbepalingen uit biologisch oogpunt onredelijk en ongeoorloofd zouden moeten geacht worden als den staatsburger een onrechtmatigen dwang aandoende. Het huwelijk toch is eene sociale instelling, die zekere rechten, voordeelen en verplichtingen toekent aan hen die er samen door verbonden worden. De nadere uitwerking daarvan en de voorwaarden, waaraan eerst voldaan moet worden, zijn dus voor wijziging vatbaar in verband met eene ingetreden wijziging van omstandigheden of inzichten. Reeds thans worden aan eene huwelijkssluiting tal van vereischten verbonden, die betrekking hebben op ouderdom, ongehuwden staat, bloedverwantschap enz.; er bestaat dus geen enkele logische grond, waarom deze

niet evengoed zich zouden kunnen uitstrekken over biologisch zoo- veel gewichtiger anatomische en physiologische omstandigheden en waarom niet ook in dit opzicht geëischt zou mogen worden dat aan zekere voorwaarden voldaan was.

Vraagt men, met welk recht de gemeenschap in deze zou mogen ingrijpen, dan kan het antwoord eenvoudig luiden: uit gemeenschappelijk belang en uit maatschappelijk zelfbehoud, evenals in andere aangelegenheden de samenleving dat beginsel huldigt. Een krankzinnige wordt op grond daarvan opgesloten en onschadelijk gemaakt, evenals een gevaarlijk misdadiger. De dronkaard en andere door hun toestand ontoerekenbaren, althans onberekenbaren, worden eveneens, om anderen niet aan gevaar bloot te stellen, tijdelijk van hun vrijheid beroofd. Zoo is niet in te zien, waarom niet ook ten opzichte van de procreatie zekere voorzorgsmaatregelen zouden mogen worden getroffen en ten opzichte daarvan alle biologische ervaringskennis ten eenenmale zou moeten worden veronachtzaamd.

Een gebruikelijk argument tegen alle huwelijksverbod is dit, dat daardoor toch de heimelijke omgang en de verwekking van buitenechtelijke kinderen niet zou worden voorkomen. Nu moge dit in 't algemeen gesproken waar zijn, dit neemt niet weg dat daardoor dan toch de geboorte van ongewenschte kinderen aanmerkelijk zou worden verminderd. Ook waar sexueele hartstocht tusschen twee personen optreedt, wordt de totstandkoming hunner paring toch gewoonlijk beheerscht door zeden, gewoonten en wettelijke voorschriften, wier invloed hier moeilijk valt te ontkennen. Daarenboven zal bij zulk een buitenechtelijken omgang altijd meer gestreefd worden naar eene voorkoming van zwangerschap; terwijl ook de kinderen, uit zulk een omgang ontsproten, door verminderde hun toebedeelde zorg veel meer kans loopen in hun verzwaarden strijd om 't bestaan ten onder te gaan.

De kwestie, die wij hier behandelen, is tweeledig. Het gehalte van het menschelijk geslacht kan men verbeteren door minderwaardigen te verhinderen hunne nadeelige eigenschappen voort te planten. Maar daarnevens kan men ook het doel zien te bereiken door *superieure* individuen door verschillende middelen, die den Staat ten dienste staan, aan te moedigen tot paring met soortgelijke hoogstaande individuen, om zodoende een bijzonder edele en meerwaardige nakomelingschap te zien voortgebracht tot heil der menschheid door den zooveel grooter aanleg dien de nakomelingen zouden vertoonen voor het doen van uitvindingen, het scheppen van kunstscheppingen, het heerschen en besturen enz. Die aanwinst zou inderdaad zeer groot zijn; want reeds enkele weinigen van zulke superieure geesten kunnen een geweldigen invloed oefenen: het is door dezulken,

dat de geschiedenis der menschheid grootendeels bepaald wordt, en zij zijn het, die de richting harer ontwikkeling aanwijzen.

Door het bezit van zulke hoogstaanden van geest ware de menschheid meer gediend dan door allerlei wetsbepalingen als anderszins. Want wat er in een maatschappij en in een kultuur bereikt wordt, hangt heel wat meer af van de qualiteit, zij het slechts van een klein gedeelte der leden, dan van het groote aantal middelmatigen en inferieuren. De volslagen verwaarloozing evenwel van alle stelselmatige aankweeking van superieur menschenmateriaal, — door de tegenstanders minachtend „fokking” betiteld, alsof zoo iets oneervol en menschonwaardig ware, — heeft zeker de menschheid verstoken doen zijn van een reusachtig en onschatbaar middel tot vooruitgang en ontwikkeling, nu het dat middel ongebruikt heeft gelaten, ja zelfs omgekeerd eeuwenlang de hoogst ontwikkelden in coelibaat hun leven heeft doen doorbrengen.

Zoolang de huwelijken plaatsvinden zonder eenig leidend biologisch beginsel, zoolang zal er van eenige algemeene en regelmatige stijging van qualiteit van het menschelijk ras moeilijk sprake kunnen zijn. Blijven beteren en slechteren zich paren, dan zal de bij een zeer klein deel zich voordoende bizondere voortreffelijkheid in zeker opzicht beperkt blijven tot enkele sporadische gevallen, maar spoedig weder verloren gaan, zonder zich vast te leggen in volgende generaties.

Maar voor elk volk bestaat een hoofdgevaar in eene ontarding ten gevolge van eene verarming aan meest waardevolle elementen. Aan den strijd om 't bestaan toch vermag op den duur zulk een volk alleen dan met vrucht het hoofd te bieden, wanneer het in 't bezit is van een genoegzaam aantal van lichamelijk of geestelijk welaaengelegden, van degelijke, karaktervolle en moreel hoogstaande individuen. Want het zijn dezen, die de ware kracht eens volks uitmaken. De levensvatbaarheid en het prestatievermogen eener bevolking zijn niet alleen afhankelijk van uitwendige invloeden, maar worden hoofdzakelijk bepaald door den erfelijken aanleg. Deze nu kan zich in ongunstigen zin wijzigen, hetzij door eene blastophthorie of beschadiging van kiemstoffen, hetzij door eene contraselectie doordat het degelijkst deel der bevolking in de voortplanting achterblijft in vergelijking met het minder degelijk gedeelte, gelijk wij dat tegenwoordig helaas bij zoovele kultuurvolkeren aantreffen. Want zooals het thans is, breidt, om een beeld te ontleenen aan den Amerikaan Lothrop Stoddard, de levensboom in plaats van omhoog te groeien zich uit aan zijn basis d.i. in lager sferen, terwijl hij aan den top afsterft.

De ervaring leert, dat de geboortebepierking bij voorkeur plaats vindt onder de meest waardevolle familiën, terwijl de minst waardevolle welig voorttieren. Waar de Staat door allerlei regee-

ringsmaatregelen de toeneming van geboorten tracht te bevorderen, daar zijn het geenszins de meest waardevolle, die daardoor het sterkst vermeerderen in aantal. ¹⁾ Indertijd werden althans nog vele onbruikbaren in den onderlingen strijd om 't bestaan uitgeschakeld; maar door eene overdreven en misplaatste philanthropie is zelfs dit geheel opgehouden en zijn de levens- en voortplantingskansen der minderwaardigen geweldig toegenomen.

Een onvoldoende voortplanting evenwel van diegenen, die naar hunnen aanleg als zijn aangewezen om de leiding hunner medeburgers op zich te nemen, mag voor de toekomst van een ras of volk van de meest funeste beteekenis heeten. Het behoud en de aankweeking van de voor de gemeenschap meest waardevolle overerfelijke bestanddeelen is voor den bloei en het welvaren van zulk een ras of volk een der dringendste eischen. En slechts in eene verbetering van de raseigenschappen ware het middel te vinden voor een werkelijken vooruitgang van het menschelijk geslacht. In plaats daarvan evenwel zien wij de bestbegaafde familiën met de beste idiotypen uitsterven, zoowel langs de mannelijke als langs de vrouwelijke lijn. En zoolang dit kwaad blijft voortbestaan, gaat volgens den bekenden erfelijkheidsspecialiteit Max von Gruben de kultuur onvermijdelijk in afzienbaren tijd te gronde.

Maar in plaats van zoo iets te willen inzien, wordt tegenwoordig, om den hoorders in 't gevele te komen, veelal een gelijkheids- of nivelleerings theorie gepredikt, als zouden alle verschillen in begaafdheid tusschen de individuen onderling slechts te wijten zijn aan buitenliggende omstandigheden van socialen aard. Zulk een leer evenwel is in strijd zoowel met wat de biologie ons leert, als met de dagelijksche ervaring. Een onderzoek uit de laatste jaren, ingesteld bij het Amerikaansche leger in den wereldoorlog naar de efficiency of geschiktheid van bijna twee millioen officieren en manschappen, wees uit dat slechts 13 % van dezen behoorden tot hen, die geheel op eigen beenen konden staan en zonder wier leiding, initiatief en intelligentie de overige 87 % niets zelfstandig vermochten tot stand te brengen. De eugenetiek heeft dan ook terecht met nadruk gewezen op de groote beteekenis van het kostbaar materiaal, hetwelk de menschheid bezit in dat gering procent van onvervangbare hoogstontwikkelden. Maar de groote menigte, die liever volhardt in een struisvogelpolitiek en doof is voor onaangename waarheden, wil er nog niet van hooren dat biologisch de een meer recht heeft op nakomelingen dan de ander, al wordt met de niet-erkenning van die waarheid de menschheid schromelijk benadeeld, waar numerieke macht

¹⁾ Volgens Sharp zouden zelfs in de laatste 30 jaren de geestelijk minderwaardigen, geboren misdadigers en zielszieken zich dubbel zoo sterk vermeerderd hebben als de normalen onder de bevolking.

gesteld wordt boven verhelderd inzicht, sentimenteele ingevingen boven redelijke bezinning.

Wat nu het tweede middel betreft ter verbetering van het ras, namelijk eene zoo mogelijke voorkoming van de geboorte van minderwaardigen, — het bepleiten daarvan kan waarlijk niet worden toegeschreven aan zelfzuchtige beweegredenen. Immers de ongelukkigen zijn er zelve mede gebaat niet geboren te worden en gespaard te blijven voor een hun wachtend ellendig bestaan, dat doorgaans meer dient tot eene belemmering van anderen in hun vrije beweging dan tot eigen levensvreugde. Zijn zij in staat tot nadenken, dan zullen zij zeker hun ouders niet dankbaar kunnen zijn voor hun ongevraagd ter wereld gebracht worden. Nu weet ik wel, dat desondanks het bestaan van zulke ongelukkigen door velen wordt toegejuicht omdat zij hun medemenschen opwekken en in de gelegenheid stellen tot barmhartigheid en medelijden. Maar hier-teenover kan eenvoudig worden opgemerkt, dat ook zonder de geboorte van zoo talloze ongelukkigen en hulpbehoevenden, waarlijk genoeg gelegenheid overblijft tot het ten toon spreiden van edele hoedanigheden en het volbrengen van goede daden, en dat daartoe heusch niet de menschelijke ellende nog onnoodig behoeft te worden vermeerderd.

Met al de misdeelden, over wie het hier loopt, kan men groot medelijden koesteren en tegenover hen vervuld zijn van de hulpvaardigste gevoelens. Maar iets geheel anders is het, of men er toe moet bijdragen dat hun lichamelijk of geestelijk minderwaardige toestand of hun misdadige aanleg zich voortzet op een nageslacht. Het is hier ook niet de vraag of aan zulke misdeelden hun minderwaardigheid kan *verweten* worden, dan wel of zij er slechts om zijn te beklagen. Immers het gaat hier niet om een kwestie van moreele verdienste of zondigheid, maar om biologisch-sociologische overwegingen en gezichtspunten. Voor den wetenschappelijken determinist speelt trouwens zulk een moreele verdienstelijkheid of schuld heel geen rol bij zijn beoordeeling. Het gaat hier dan ook niet over toe te bedeele *straffen*, maar eenvoudig over te nemen heilzame maatregelen van algemeen zelfverweer, waardoor schadelijke elementen onschadelijk gemaakt worden.

In plaats van uit quasi-philanthropie de geboorte van sterk minderwaardigen te verdedigen, zou men veeleer gerechtigd zijn te beweren dat de mensch niet het *zedelijk recht* heeft ziekten en andere verderfelijke overerfelijke eigenschappen voort te planten ten nadeele van het menschelijk geslacht. Temeer, nu zulk een voortplanting gemakkelijk is te voorkomen door een proces van pijnlooze sterilisatie, die hoegenaamd geen levensgevaar behoeft op te leveren en die zelfs sexueelen omgang niet behoeft buiten te sluiten. De aan-

wending van zulk een beschikbaar middel te verklaren voor een inbreuk op heilige aangeboren natuurrechten heeft even weinig zin als het van hun vrijheid berooven van misdadige elementen in de maatschappij. Bestond er inderdaad zulk een heilig en onschendbaar recht op voortplanting, dan zou men dat recht zeker veel minder mogen onthouden aan ontelbaar biologisch volkomen gave en naar moederschap hunkerende vrouwen, alleen omdat zij niet ten huwelijk gevraagd worden door een passende en haar sympathieke wederheft. Dan zou men zulke vrouwen niet moeten doemen tot een gedwongen onthouding en ongewilde onvruchtbaarheid. Maar waar men dit wel doet, daar is niet in te zien waarom van andere, zooveel minderwaardiger vrouwen, wier moederschap hoogst ongewenscht is, niet met veel meer recht eene onthouding daarvan zou kunnen worden gevorderd. Ook op allerlei andere wijzen toch worden wij evenzeer door de gemeenschap aan banden gelegd; en waar b.v. verschillende infecties op allerlei wijzen worden bestreden, daar zou ook eene infectie door bevruchting kunnen worden tegengegaan en daarmee allerlei onheil voorkomen, in plaats van zooals thans, den put eerst te dempen als het kalf verdronken is.

Reeds vijf en twintig jaren geleden heeft schrijver dezes het denkbeeld voorgestaan van een wenschelijk huwelijksverbod in bepaalde gevallen van hygiënischen aard. Zooals te voorzien viel, vond dit voorstel van vele zijden bestrijding; want moeilijk kon verwacht worden dat zulk een denkbeeld allerwege met sympathie zou worden begroet. Zelfs zij, die wel iets in die richting voelden, kwamen in plaats daarvan aandragen met het zooveel tammer voorstel van het geneeskundig onderzoek voor het huwelijk niet verplicht te stellen, maar slechts in gemoede den betrokken personen aan te raden, het aan henzelf overlatende of zij al dan niet daartoe wenschten over te gaan ingeval er termen bestonden zulk een onderzoek wenschelijk te achten. Maar, gelijk bekend, staan overal de zenuw- en geslachtsziekten, die hier juist van zooveel belang zijn, in een zóó kwaden reuk en onder zóó sterke vooroordeelen, dat hare geheimhouding dermate pleegt te geschieden, dat het niet te verwachten is dat een huwelijkscandidate, die daardoor was getroffen, uit eigen beweging openhartig en eerlijk er zich over zou uitspreken of door een onderzoek die zaak bekend maken.¹⁾

Evenwel, een ieder weet dat gezondheid der ouders een der grondzuilen is waarop het huwelijksgeluk is opgetrokken; terwijl ziekten daarentegen op den duur neerdrukkend en verlammend werken, zoowel op de levensvreugde als op den gepresteerden arbeid. Ook dáárom is het geenszins overbodig, dat huwelijksandidaten niet

¹⁾ Zie voor dit punt verder ons „Het sexueele leven”. Haarlem, 1921, pag. 162 en 163.

slechts het oog vestigen op liefde en oeconomische omstandigheden, maar eveneens op elkanders gezondheid als waarborg voor een duurzaam gelukkige en bevredigende echtelijke samenleving. En ook zonder eenig eventueel daaraan vastgeknoopt huwelijks *verbod*, ware een verplicht geneeskundig onderzoek der huwelijks-candidaten vóór de echtvereeniging geenszins ondenkbaar, waarbij dan de wederpartij met de uitkomst daarvan als belanghebbende moest worden in kennis gesteld. Op aanvraag van eene in dit opzicht benadeelde partij zou dan het huwelijk ongeldig kunnen verklaard worden, indien die partij te voren niet genoegzaam omtrent de uitkomst van het onderzoek ware ingelicht, zoodat haar de noodige gegevens ter beslissing ontbroken hadden. Evenzoo ware, afgescheiden van een huwelijk, eene werkzame bestrijding der geslachtsziekten te vinden in eene verplichte maar geheim gehouden aanmelding van b.v. met lues besmette personen, gevolgd door eene eveneens verplichte behandeling met eventuele aanspraak op kosteloosheid daarvan.

Onder de ziektegevallen, wier overdracht op een nakroost zoude zijn te bestrijden, vallen b.v. die van syphilitici, alcoholici, epileptici, imbecielen, zwaar-zenuwzieken of gedegenereerden, zwaar-abnormale geboren-misdadigers. Evenwel, hierover kunnen de meeningen uiteenloopen; in detailpunten als wel het groote *begin sel*, waarover men het eerst moet zijn eens geworden en waarvoor de openbare meening eerst moet zijn gewonnen. Maar in aanmerking genomen de geweldige omwentelingen, die in onzen tijd in verloop van enkele weinige jaren zich voordeden in wetgeving, zeden en denkbeelden, is niet in te zien waarom ook niet ten aanzien van deze aangelegenheid ingrijpende wijzigingen in de toekomst zouden mogelijk zijn.

Want de zaak, waarom het hier gaat, is inderdaad van het hoogste gewicht. De gansche toekomst van het menschdom is er mede gemoeid of wij al dan niet de tot dusverre gehuldigde onverschilligheid en onachtzaamheid aangaande de voortplantingsfactoren zullen handhaven dan wel, die factoren moedig onder de oogen ziende, in zeden en wetgeving hervormingen in aansluiting daaraan zullen durven aanbrengen. Huldigt men niet een ontoelaatbaar „*après nous le déluge*”, slechts op het heden 't oog gevestigd houdend zonder een oogenblik te denken aan de toekomst, dan is bijkans niets gewichtiger dan het rekening houden met de uitkomsten van het erfelijkheidsonderzoek. Alle andere maatregelen, instellingen en wetsbepalingen zinken in belangrijkheid in 't niet, vergeleken bij de geweldige, zich om geen menschelijk gedoe of betweterij bekommerende biologische wetten, die oneindig meer invloed hebben dan alle lapmiddeltjes, uit hoe edelaardige drijfveeren ook ontsproten.

Voor den militairen dienst worden tallozen, dikwerf om geringe redenen, afgekeurd en onbruikbaar geoordeeld. Maar voor het huwelijk met zijn zooveel ernstiger gevolgen voor het nageslacht, wordt

een ieder geschikt gerekend en dáárop wordt een dergelijke critiek niet geoeffend. Zelfs aan personen, die men voor allen maatschappelijken arbeid totaal onbruikbaar acht, wordt toegestaan hun minderwaardigen aanleg voort te planten, ook al worden de jonggeborenen beedeeld met de ergste kwalen en al zijn zij van de allertreurigste constitutie; terwijl de Staat zich niet gerechtigd acht hier op eenigerlei wijze in te grijpen, ja zelfs iets dergelijks op de strengste manier verbiedt en de voorkoming van zulke geboorten door voorafgaande abortus met strenge straffen bedreigt, evenals Staat en Kerk alle andere voorbehoedmiddelen veroordeelen op zoogenaamd godsdienstige en moreele gronden.

In de geheele houding, in deze door de gemeenschap aangenomen, liggen voor den onbevangene en onbevooroordeelde groote ongerijmdheden, die door de menigte niet als zoodanig gevoeld worden door sleur en gewoonte en omdat er nooit ernstig over werd nagedacht uit gemakzucht of onvermogen. Anderen weer, die wél het ongerijmde en onredelijke inzien, worden nochtans uit vrees er van weerhouden, er verder over na te denken en hun denkbeelden tegenover anderen uit te spreken: zij durven zich niet vrijmoedig uiten en houden zich liever stil, waar die denkbeelden zoozeer afwijken van de heerschende meening. En dat te eerder waar de Kerk, zoowel de Protestantsche als de Katholieke, zich heftig verzet tegen alle ingrijpende hervorming van denkbeelden en steeds afkeerig zich betoont van alle naturalisme, slechts oog en aandacht over hebbend voor geestelijke goederen, die voor haar geheel onafhankelijk schijnen van allen psysieken aanleg en omstandigheden. „Het zij met schaamte erkend”, zegt Dr. Waardenburg, ¹⁾ „dat de Kerk bij haar gevoel en deernis met de minderbedeelden niet is voorgegaan met de bestrijding van die misstanden in de samenleving, die de minderwaardigheid op zedelijk en lichamelijk gebied hebben in de hand gewerkt.”

Aangaande de vraagstukken van ontaarding en van voortplantingsgeschiktheid heerscht er onder alle klassen der bevolking niet alleen eene bedroevende onkunde, maar ook een merkwaardige onverschilligheid. Het ware te wenschen, dat onze wereldbeschouwing den bloei van het ras door de voortplanting vooral van gezonde, krachtige en geestelijk zoowel als lichamelijk superieure individuen van het grootste belang ging achten, als iets dat voor de toekomst van het menschelijk geslacht van veel meer gewicht is dan allerlei hulp en steunverleening aan zieken en zwakken.

Het onderwerp dat wij hier bespraken, werd reeds vroeger eenige malen elders door ons behandeld. ²⁾ Maar om zijn groote belangrijk-

¹⁾ Erfelijkheid, Synthese III. 6, pag. 68.

²⁾ „Sociale Ethiek”. Haarlem 1897, Hfdst. 23; „Sociale Vertoogen”, Haarlem 1907, Hfdst. I; „Het Sexueele Leven.” Haarlem 1921, Hfdst. VI.

heid hebben wij het nogmaals opgevat, ook al zijn wij ons zeer wel bewust dat de waarschuwingen, die men in deze laat hooren, groote kans loopen te verklinken als die eens roependen in de woestijn. Maar het geldt hier een aambeeld, waarop men telkenmale weer met kracht moet hameren, wil men iets tot stand brengen, gegeven de geweldige weerstanden, vooroordeelen en hardhoorigheid die men in deze materie, gelijk bij zoovele sociale hervormingsvoorstellen, heeft te overwinnen. Wie het heil en welzijn der menschheid beoogt mag zijn overtuiging niet verzwijgen, ook al wijkt die af van die der groote meerderheid. En hij kan daarbij zich laten leiden door de stille, zij het geringe hoop, dat eenmaal in een verre toekomst een tijdperk zal aanbreken, waarin nevens de thans in praktijk gebrachte individualistische moraal van naastenliefde ook een menscheidsmoraal zal worden gehuldigd, waarin het welzijn van het menschelijk geslacht in zijn geheel op den voorgrond treedt en veel van wat thans als goed en wenschelijk wordt aangemerkt, plaats maakt voor eene andere wijze van waardeering.